

מכתבים לליאורה

כתב ואייר עודד בורלא
הוצאת ידיעות אחרונות. ספרי חמד

על הספר

עודד בורלא נמצא בניו יורק ומשם כותב מכתבים לליאורה הקטנה, אחייניתו, שגרה בקיבוץ גינוסר. דווקא בניו-יורק הגדולה וצפופת בני אדם מספר עודד לאחייניתו על חיות קטנות ומשעשעות, שאת רובן הוא פוגש בבית או בפארק הגדול. בני אדם אינם מופיעים בסיפורים, אך בעלי החיים מתנהגים ומשוחחים עם עודד בפתיחות ובאנושיות רבה. את רוב בעלי החיים שעליהם מספר עודד בורלא, אפשר לפגוש בכל בית או בכל חצר בעיר או בכפר, אך רק בפני עודד בורלא בעלי חיים אלה מצליחים להיחשף ולספר לו את הסיפור שלהם ואפילו ללוות אותו בטיוליו השונים בעיר.

פעילות- למורה

כמעט כל פרק בספר הוא סיפור בפני עצמו, ובמרכזו דמות של בעל חיים המוצג בצורה הומוריסטית. כדאי לקרוא עם התלמידים מספר קטעים מתוך הספר, (אפשר לתת לילדים לקרוא את תפקידי בעלי החיים)- ולשוחח על בעלי החיים, אופיים, שפתם המיוחדת והתנהגותם- לפני הקריאה היחידנית.

שאלות לאחר הקריאה

- בחרו שלושה בעלי חיים שעליהם מסופר בספר. כתבו מיהו כל אחד ומהן תכונותיו העיקריות.
- ספרו באילו מקומות פוגש עודד את החיות שעליהן הוא מספר לליאורה?
- אילו שמות נותן המחבר לבעלי החיים? ספרו על מספר בעלי חיים ושמותיהם.

- האם ראיתם חלק מבעלי החיים שעודד מזכיר במכתביו ?
- בחרו מספר אירועים שמתוכם אפשר לספר על היחסים בין בעלי החיים.
- האם שוחחתם אי פעם עם בעלי חיים ? ספרו על כך.

הפעלות לקוראים

שיחות עם בעלי חיים

עודד בורלא הסופר מצליח לשוחח עם בעלי החיים. כל אחד מבעלי החיים עונה לו בלשונו המיוחדת.

לפניכם מספר בעלי חיים שפוגש עודד. מצאו משפט אופייני לבעל החיים, העתיקו אותו מתוך הספר וציינו מה מיוחד בדרך הדיבור של כל אחד מבעלי החיים.

היעזרו בטבלה :

מאפייני ההגיה - צורת הדיבור	משפט שנאמר על ידי בעל החיים	שמו של בעל החיים	בעל החיים
מחליף אות ש' באות ס'	"אבא סלי אז הוא הכי חזק!"		הברווז
			צרצר
			צב
			שפן
			תולעת גשם
			חילזון
			נקרן

- הוסיפו לטבלה בעלי חיים מתוך הספר כרצונכם.

משחקי לשון של החיות

- צרצרים לשעה קלה

צירציר הצרצר מחליף את האות צ' באות ש' וס'

לדוגמא השיר בעמ' 94 בספר:

צצה צומצומים יצבו על צוצים

וצלוח צוצנים צגצגו בצדות....

שזה:

ששה שומשומים ישבו על סוסים

ושלוש שושנים שגשגו בשדות...

נסו עם חבריכם לשוחח בצרצרית בלי להתבלבל.

- אני ויזתא

הקוף ויזתא מדבר משפטים שלמים שבהם כל מילה במשפט מתחילה באחת מאותיות האל"ף בי"ת לפי הסדר.

זה ממש קשה.

לדוגמא המשפט הבא (עמ' 162 בספר, ההדגשות שלנו):

אתמול בבוקר גנבתי דבש הרבה ואחרי זמן חשבת: טוב יהיה כי לכל מקום נביא סלים עם

פחיות צוף...קודם רעבתי שבועות תמימים!"

נסו בהתחלה לחבר משפט עם שלוש מילים שמתחילות ברצף אותיות האל"ף בי"ת.

(לא חייבים להתחיל באות א. אבל חייבים לשמור על הרצף)

משפט ובו 6 מילים

מהי סביבת חיים?

צמחים ובעלי חיים נמצאים בכל מקום סביבנו. חלקם חיים במקומות רגילים ומוכרים, למשל, פרחים בגינה, ציפורים בקן. אחרים חיים במקומות מוזרים, למשל: פינה מאובקת בבית, חור בקיר או לפעמים אפילו בבטן של פרה. ישנם יצורים חיים שחושבים שבטן של פרה היא הדירה הטובה ביותר. לפעמים נראה הדבר מוזר, אבל אם נחשוב לרגע נגיע למסקנה שכל יצור מעדיף לגור במקום המעניק לו ביטחון והרגשה נוחה. לכן אפשר לומר כי סביבת חיים היא כל מקום שבו יכולים לחיות בתחושת בטחון ונוחיות.

(מתוך ספר **סביבות ב** מאת רחל עזוז עדי מרקוזה- הס ויחיעם פדן הוצאת שרברק)

היכן גרים

בספר **מכתבים לליאורה** נפגשים עם בעלי חיים שונים שגרים במקומות שונים – בסביבות חיים שונות.

לפניכם רשימת שמות של בעלי חיים (טור א) ומולם שמות מקומות המגורים שלהם (טור ב) מתחוקו בין בעל החיים למקום המגורים שלו.

טור א	טור ב
דבורה	מלונה
סוס	ביצה
פרה	כוורת
כלב	רפת
צפרדע	אורווה
צפור	מאורה
לויתן	קן
תרנגול	בסדקים, בקירות

שממית
ארנב
ים
לול

נחקור סביבת חיים

עודד פוגש בעלי חיים בסביבות חיים שונות: בבית, בפארק, בגן החיות, במעלית, על העץ.
בחרו גם אתם סביבת חיים וחקרו אותה. אתם יכולים לבחור:

- פינה בגינה הציבורית
- פינה במחסן או בבית
- שפת הים
- מגרש ריק בין בתים
- גבעת חול

המטרה שלכם במחקר בקטן: **לגלות מהם הדברים החשובים לבעלי החיים והצמחים שבגללם הם בחרו לגור במקום המסוים.**

הצטיידו במחברת וכלי כתיבה:

רשמו במחברת:

תיאור כללי של הסביבה:

יש בה הרבה מים כן/לא

יש בה הרבה שמש כן/לא

האם האדמה יבשה מאוד כן/לא

האם האדמה לחה מאוד כן/לא

מי הם דיירי המקום לסוגיהם השונים השמות שלהם (אפשר להיעזר במבוגר)

בעלי החיים	שמותיהם
חרקים	נמלים
זוחלים	
ציפורים	

סוג הצמחיה בסביבה שבחרתי

עשבים	כן/לא
קוצים	כן/לא
פרחי-בר	כן/לא
שיחים	כן/לא
עציצים	כן לא
עצים	כן/לא
אין צמחיה	כן/לא

מה סיפר לי בעל החיים

לאחר שהכרתם מעט את סביבת המגורים . בחרו אחד מבעלי החיים שנמצאים בסביבה זו ושוחחו איתו. רשמו את השיחה עם בעל החיים במחברתכם וקראו אותה אחר-כך לחבריכם.

לו הייתי

במכתבים לליאורה מתייחס הסופר לעיתים קרובות לתכונות הגופניות של בעל החיים. לדוגמא החילזון: נושא את ביתו וכל תכולת הבית על גבו, ומשום כך הולך לאט מאוד, מרבה הרגליים (ידיים) : מבלבל ואיננו יודע מה לעשות עם כל כך הרבה אפשרויות שעומדות בפניו, ועוד.

1. לפניכם ציור ובו שני חרקים נחמדים. התבוננו בציור, ענו על השאלות ואחר –כך:

מי הן הדמויות שבציור?

היכן הן נמצאות?

כמה כלי נגינה ישנם בציור?

כמה נגנים יש בציור?

2. דמיינו לעצמכם שאתם יכולים לקבל איזו תכונה מתכונות בעלי החיים למשל: עוד זוג ידיים, כמו לחרקים, כנפיים כמו לציפורים או למעופפים ועוד.

כתבו:

אני בחרתי ב_____

כי_____

3. תארו את חיי היום יום שלכם בתוספת התכונה שבחרתם לכם. כיצד שינתה התכונה את חייכם.

האם הייתם רוצים לחיות כך כל הזמן?

הכינו:

ד"ר רחל עוז

ד"ר איה מרבך

מחברות סדרת ספרי הלימוד "לשון ועוד" בהוצאת רכס.